

Algı, kabul, itibar

TCMB
Başkanı Dr.
Gaye Erkan,
İstanbul Sana-
yi Odası'nda
sanayicilere
hitaben bir ko-
nuşma yapmış.

Bu konuşmada (benim okumama göre) iş adamlarına **"kafanıza göre zam yapıp enflasyonla mücadelemizi zorlaştırmayın"** anlamında sözler söyleyerek onları uyarılmış. Şöyle konuşmuş: **"Enflasyonu düşürmede başarı 'algı, kabul ve itibar' üçlüsüne bağlıdır. Biz üzerimize düşeni (para-fiskal önlemlerle iç talebi kısma) yapacağız. Bunu algılar, kabullenir ve itibar ederseniz dezenflasyonun maliyeti düşük olur. Bunu algılamaz, kabullenmez ve itibar etmezseniz, biz yolumuzdan dönmez, enflasyonu yine düşürürüz. Ama bunun (size de olan) maliyeti daha yüksek olur."**

BUGÜNE KADAR NE SONUÇLAR ALINDI

Başkan Erkan, görev ve geldiklerinden beri aldıkları sonuçları şöyle özetlemiş: a) TL'li tasarruf araçlarına ve vadeli mevduata talep arttı. b) Kasım ayı öncü göstergeleri aylık enflasyonda gerilemenin devam ettiğine işaret ediyor. c) Başta otomobil ve beyaz eşya olmak üzere üretici ve satıcılar artık eskisi gibi zam yapmıyor hatta indirimler başladı. d) Enflasyonla mücadelenin en önemli unsuru kararlılıktır. Satıcı ve alıcıların bu kararlılığımızı görüp ona göre davranmaları işi kolaylaştırır. Beklentinin bu yöne döndüğüne dair sinyaller alıyoruz. e) Büyük şehirlerde kira artışları yavaşladı. f) Döviz kurundaki istikrarın enflasyona olumlu etkisi olacaktır.

ERKAN: ENFLASYON GAYRİ İKTİSADİ DAVRANIŞLARI TEŞVİK EDİYOR

Başkan Erkan, sunumunda şu hususları vurguladı:

1. Yatırım yapanlar yüksek enflasyon döne-

minde kısa vadeli perspektife odaklanıyor. Bu da büyüme üzerinde risk teşkil ediyor. Fiyat istikrarını sürdürülebilir büyümenin olmazsa olmazıdır.

2. Dezenflasyonun büyüme düşürmesinden kaygılanılıyor. Oysa iyi tasarlanmış bir politikayla büyüme fazlaca düşürmeden dezenflasyon mümkündür.

3. Para politikası adımlarının hedeflediği etkilerin ortaya çıkmasının belli zaman alacağını biliyoruz. Yine de attığımız adımların (faizi yükseltme ve miktarsal sıkılaştırma) olumlu etkilerini güçlü şekilde gözlemlemeye başladık.

4. Güçlendirilmiş YTAK (Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi) ile cari açığı daraltarak kur ve fiyat istikrarına katkı yapacak üretim kapasitesinin artışı hedefliyoruz.

5. Yakın dönemde rezervlerde gözlenen artışta Batılı fon girişlerinin de etkisi var.

6. Geçiş döneminde enflasyonda geçici bir yükseleşe şahit olduk. Dezenflasyon için gerekli parasal sıkılaştırma hedefine önemli ölçüde yaklaştık. Sıkılaştırma adımlarının kısa zamanda tamamlanacağını öngörüyoruz.

7. Aldığımız kararların dezenflasyon üzerindeki birikimli etkileri yakında görülecektir. Enflasyonu düşürmenin kısa vadede bazı maliyetleri olabilir. Ama orta ve uzun vadede yaratılan fayda daha fazla olacaktır.

★★★

Bu yazıyı çok muhataralı bir görev üstlenmiş olan TCMB'nin yeni üst yönetim kadrosunu, bir bakıma desteklemek için, kendi fikir ve düşüncelerime hiç yer vermeden kaleme aldım. Bakalım AKP'ye rağmen bu işi başarabilecekler mi?

SON SÖZ: Güvenmediğin adamın ipiyle kuyuya inme.

Sanayide daralma var

Ekimde 48,4 değerini alan imalat PMI, kasımda 47,2'ye gerileyerek bir yılın en keskin daralmasını yaşadı. İmalat **sanayi** satın alma yöneticileri endeksi (PMI) kasımda 47,2'ye geriledi ve beş aydır süregelen daralmanın hızlandığına işaret etti. Kasımda kaydedilen daralma bir yılın

en keskin daralması oldu. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** için S&P Global tarafından derlenen imalat PMI, ekimde 48,4 değerini almıştı. Endeks üst üste beşinci defa büyüme ile daralmayı ayıran 50'nin altında bir değer alırken üretim, yeni siparişler, satın alımlar ve istihdamda yavaşlama sürdü.

İmalat göstergesinde düşüş sürüyor

Kasımda 47.2 olarak gerçekleşen **İSO Türkiye İmalat PMI Endeksi**, üst üste beşinci ayda 50 eşik değerinin altında kaldı ve faaliyet koşullarında gözle görülür bir yavaşlamaya işaret etti.

EKONOMİ SERVİSİ

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat PMI** (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) anketinin Kasım 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, ekimde 48,4 olan manşet PMI, Kasım 2023'te 47,2'ye geriledi ve üst üste beşinci ay 50,0 eşik değerinin altında kaldı. Söz konusu yavaşlama son bir yılın en belirgin düzeyinde gerçekleşti.

Hem yurt içi hem de yurt dışındaki durağan piyasa koşulları, son çeyrek ortasında yeni siparişlerin ivme kaybının sürmesine ve böylece Kasım 2022'den bu yana en sert yavaşlamanın kaydedilmesine yol açtı. Talepteki zayıflamaya bağlı olarak imalatçılar üretimi son bir yılın en yüksek oranında azalttı. Anket katılımcılarına göre, jeopolitik gerginlikler ve ham madde teminindeki zorluklar da üretimin gerilemesinde etkili oldu. Üretimdeki düşüş, imalatçıların istihdam hacmini art arda ikinci ay daraltmasına yol açarken, işten ayrılmalar ve emeklilikler de düşüşe katkı yaptı. İstihdamdaki gerileme ılımlı olmakla birlikte Ekim 2022'den bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Kasım ayı verileri,

Büyüme 3 sektörle sınırlı kaldı

RAPOR kasım ayında da imalat **sanayinin** faaliyet koşullarındaki zayıflığın yaygın olduğuna işaret etti. Ay içerisinde sınırlı sayıda sektör iyileşme sinyali verirken özellikle giyim ve deri ürünlerinde belirgin bir yavaşlama kaydedildi. Kasımda giyim ve deri ürünleri sektörünün üretim hacminde KOVID-19 salgınının ilk dalgasından bu yana görülen en yüksek oranlı düşüş gerçekleşirken altı sektörde daha yavaşlama yaşandı ve böylece büyüme yalnızca üç sektörle sınırlı kaldı. Kara ve deniz taşıtları üretimi, son üç aydır ilk kez iyileşti ve güçlü bir artış kaydetti. Gıda ürünleri ve metalik olmayan mineral ürünlerde ise ılımlı artışlar görüldü.

Gıda ürünleri öncülüğünde üç sektör yeni sipariş hacmini artırırken elektrikli ve elektronik ürünlerde ise siparişler bir önceki ayda yaşanan düşüşün ardından yatay seyretti.

Türk imalat sektöründe istihdamın üst üste ikinci kez aylık bazda daraldığına işaret etti. Düşüş hafif de olsa bir yılı aşkın sürenin en yüksek düzeyinde kaydedildi. Anket katılımcıları, istihdamdaki düşüşün yetersiz iş yükü, istifalar ve emekliliklerden kaynaklandığını belirtti.

Kasım ayında satın alma faaliyetlerinin yanı sıra firmaların girdi ve hem de nihai ürün stoklarında da azalma gözlemlendi. Girdi maliyetleri enflasyonu Kasım'da son altı ayın en dü-

şük seviyesine gerilemesine rağmen yüksek seviyelerde kalmayı sürdürdü. Firmalardan alınan geri bildirimler, bu gelişimde Türk Lirası'nın değer kaybına bağlı olarak ham madde fiyatlarındaki artışın etkili olduğunu gösterdi. Bunun sonucunda imalatçılar nihai ürün fiyatlarını da artırdı, ancak söz konusu artış oran olarak bir önceki anket dönemine göre değişim göstermedi.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI anket verileri hakkında değer-

lendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi:

"Türkiye İmalat PMI verileri, yılın sonuna doğru yaklaşılırken sektördeki yavaşlamanın daha belirgin hale geldiğini göstermesi bakımından endişe verici. Hem yurt içi hem de yurtdışında genele yayılı olarak yaşanan talep zayıflığı, firmaların yeni sipariş almalarını giderek zorlaştırıyor ve bu durum üretim, istihdam ve satın alma faaliyetlerinin azaltılmasına yol açıyor."

Bazı sektörlerin istihdam artışına gitmesine rağmen düşüş yaşanan sektörler az farkla çoğullukta kaldı. İstihdamda en sert kayıp giyim ve deri ürünlerinde gerçekleşti ve bu düşüş üç buçuk yıldan uzun bir sürenin en yüksek hızında kaydedildi. Kasım ayında istihdamda benzer şekilde satın alma faaliyetleri de on sektörden altısında ivme kaybı gösterdi. Döviz kurlarındaki artışın ham madde fiyatlarını yukarı çekmesi nedeniyle girdi maliyetleri enflasyonu genel olarak yüksek seyretti. En hızlı yükseliş gıda ürünlerinde görülürken, en ılımlı artış ise ana metallerde gerçekleşti. Ana metaller aynı zamanda nihai ürün fiyatlarının da en düşük oranda arttığı sektör oldu. Bu artış, bir önceki anket döneminde yaşanan gerilemeyi takip etti. Satış fiyatları enflasyonunda ise en keskin yükseliş maki- ne ve metal ürünlerinde kaydedildi.